

SNISNI LETALSKI APADI NA ANG- LIJO ODBITI

gleške bombe zaneti-
e požare v Berlinu
LIKE NEMSKE IZ-
GUBE

LONDON, 3. sept.—Včeraj in
jutraj so Nemci uprizorili
masne napade na London in
na angleška mesta, ki pa so
odbiti. Naciji so vrgli 700
letal v napade, toda kro-
vni ptišniki baterij in letalci
jih odpravili.

Letalski minister poroča, da
je, katere so vrgli Nemci, ni-
povzročile velike škode. An-
gloji so uničili 42 nemških bom-
b, sami pa so izgubili 13
letal.

Admiralitet je naznanila, da
je bil parnik z Kanadi tor-
ran zadnji petek. Ime parni-
ka ni bilo naznanjeno. Na parni-
ku je bilo 320 otrok, ki so se vsi rešili.

Letalski minister poroča, da
je bil parnik z Kanadi tor-
ran zadnji petek. Ime parni-
ka ni bilo naznanjeno. Na parni-
ku je bilo 320 otrok, ki so se vsi rešili.

LONDON, 3. avg.—Angleška le-
ta so vrgla mnogo bomb na
London in na mesta, ki so se
vrednojevali. Nekaj letal je
treščilo na tla v sredi-
šču mesta in zanjeto so požare.
Stanovalski hiši in tri tri-
tine so bile poškodovane. Ena
hiša je treščila na tla le ne-
korakov od urada ameriške
pisarne Associated Press, ki
se nahaja v središču
mesta.

Množico bomb je padlo na juž-
nozhodno sekcijo Berlina in
zročilo požare, katere pa so
bili kmalu pogasili. Ta sek-
cija je bila bombardirana iz
tudi zadnji četrtke. Bom-
b, katere so vrgli Angličani, so
rat ubile deset civilistov in
še dve dvajset drugih oseb.
V Berlinu so priznali, da so
gleški letalci napadli z bom-
bami tudi več drugih mest v se-
mi Nemčiji. Tarča bombardir-
ja so bile letalske tovarne v
ankfurtu in letalske taze na
Moskvi obrežju.

LONDON, 3. avg.—Letalski
minister poroča, da je bilo 1500
nemških letal letal pogonanih v
včeraj in danes jutraj.
Angleška letala so se pojavila v
zahad Londonom in pred-
stih in uprizorila štiri na-
te. Krogle iz protiletalskih
baterij so jih razpršile. Proti
nemem so se dvignili angleški
letalci in jih odpravili.

Črna vest pravi, da so Nem-
ci izgubili 62 bombnikov včeraj
danes. Angleške izgube zna-
sajo samo osem letal. Letalski
minister je naznanil, da so An-
gloji ubili 42 nemških letal-
nikov in zadnjih petih te-
h.

Angleška letala so bombardir-
ala mesta središča na se-
verozahodu, jugovzhodu in v
središču. Manchester, center an-
glojske tekstilne industrije, je
bil tarča nemških bomb. Trije
človeki so bili ubiti in šest ra-
nih. Napad na Manchester.

Družba obtožena kršenja zakona

Nepostavna
kontrola kovin

New York, 31. avg.—Federal-
na veleporota, ki že dolgo pre-
iskuje kršenje protitrustnega
zakona v vojnih industrijah, je
obtožila General Electric Co.
zarote z namenom kršenja tega
zakona, navijanja cen in nepo-
stavne kontrole zaloga trdih ko-
vin.

Ta obtožba je najbolj značil-
na med vsemi, ki so bile izreče-
ne proti kompanijam v zadnjih
tednih. Štiri druge družbe so
bile prej obtožene kršenja proti-
trustnega zakona. Te so udele-
žene v proizvodnji letalskih mo-
torjev in drugih pritliklin.

Poleg General Electric Co. ob-
tožnica omenja direktorje te
kompanije. Ti so Walter M.
Stearns, W. G. Robbins in Zay
Jeffries. Slednji je načelnik od-
bora direktorjev.

Jeffries je, ko je bil informi-
ran o obtožbi, izjavil, da se je
njegova kompanija ravnala po
nasvetih svojih odvetnikov in da
ni vedoma kršila nobenega
federalnega zakona.

Federalni sodnik Francis G.
Caffey je naznanil, da se bo
obravnavala v zvezi z obtožbo priče-
la 10. septembra.

Manevri ruske ar- made in mornarice

Ureditev nove meje
med Rusijo in
Rumunijo

Moskva, 31. avg.—Veliki in
"realistični" manevri sovjetske
armade so se pričeli v zapadnih
militarističnih distriktih. Isto-
časno je sovjetska bojna morna-
rica odšla na manevre. Morje,
kjer se vrše, ni omenjeno.

Sovjetski voditelji hladnokrv-
no opazujejo razplet gibanja ob
ruskih mejah in na Balkanu.
Doselej še niso komentirali du-
najske konference, na kateri sta
Nemčijo in Italijo pritiskali na
Rumunijo in jo prisilili v od-
stop polovice Sedmograške Ogr-
ski Sinoči je bilo naznanjeno,
da je mešana komisija na delu
glede ureditve meje med sovjets-
ko Rusijo in Rumunijo. Značil-
no je, ker je Rusija odredila ma-
nevre na kopnem in morju v mo-
mentu, ko je osiše Rim-Berlin
odrezalo nadaljnji kos rumun-
skega ozemlja in ga dalo Ogrski.

Manevri ruske armade se vr-
še pod nadzorstvom maršala Se-
mena Timošenkina, obrambnega
komisarja. Kraji niso omenjeni;
znano je le to, da se vrše v za-
padnih pokrajinah.

Sovjetska vlada še čaka na
odgovor Rumunije na svojo pro-
testno noto, v kateri je bila ru-
munska obmejna straža obdol-
žena provokacij. Nekateri di-
plomatje so izjavili, da situacija
ni resna. Nota, poslana Rumu-
niji, vsebuje tudi svarilo, da bo-
do prišle nevarne posledice, če
ne bo Rumunija držala svojih
čet na svoji strani meje.

Podmornica potopila angleški parnik

Punta del Gada, Azorski oto-
ki, 31. avg.—Podmornica, kate-
re identiteta še ni bila ugotov-
ljena, je potopila angleški to-
vorni parnik Ilvington Court
150 milj. zahodno od tukaj. Po-
sadka 87 mož se je rešila.

Kampanja proti židom v Franciji

Vichy, Francija, 31. avg.—
Protizidovska kampanja se je
pričela v francoskih časopisih.
Uvodniki v časopisju vključuje-
jo napade na židovske zdravni-
ke in trgovce in zahtevajo izlo-
čitev židov iz poklicev.

SENAT DOVOLIL PET MILIJARD ZA OBRAMBO

Amerika bo imela naj-
večjo bojno mor-
narico

POVSPEŠITEV PRO-
DUKCIJE OROŽJA

Washington, D. C., 31. avg.—
Senat je sprejel načrt, ki dolo-
ča potrošnjo \$5,000,000,000 za
gradnjo novih bojnih ladij, le-
tal, topov in drugega orožja.
Skupna vsota, ki jo je kongres
dovolil v sedanjem zasedanju za
ojačanje oborožene sile, znaša
čez dvanajst milijard dolarjev.
Obrambni program, ki ga je
priporočila kongresu v sprejet-
je Rooseveltova administracija,
določa ojačanje bojne mornari-
ce na stopnjo, da bo lahko štiti-
la Združene države ob Atlantiku
in Pacifiku. Amerika bo imela
največjo bojno mornarico na
svetu.

Druge točke obrambnega pro-
grama določajo oborožitev ar-
made 1,200,000 mož, gradnjo
bojnih letal, tankov in topov.
Armada bo dobila 14,000 bojnih
letal, mornarica pa 4000. Pred-
sednik je tudi dobil oblast od
kongresa, da lahko potroši \$100-
000,000 za gradnjo vojaških ba-
rak.

V nižji zbornici se je pričela
razprava o Burke-Wadswortho-
vem zakonskem načrtu obvezne
vojaške službe, ki je bil že spre-
jet v senatu. Pričakuje se, da bo
načrt kmalu sprejet. Ta je po-
vezan z zakonom mobilizaci-
je narodne garde, ki ga je pred-
sednik Roosevelt že podpisal.

Vojni tajnik Frank Knox je
dejal, da bodo pogodbe glede
proizvedbe bojnih letal in oro-
žja kmalu podpisane s korporaci-
jami. Ko se bo to zgodilo, bodo
začele orožne in municijske to-
varne operirati s polno paro.
Knox je apeliral na korporaci-
je, naj kooperirajo z vlado v
vseh ozirih, da se povspeši pro-
dukcija orožja.

Konskripcijski načrt z dodat-
kom, da vlada lahko zaseže in-
dustrije, ki nečesto sodelovati pri
izvajanju obrambnega programa,
je zdaj pred nižjo zbornico.
V senatu je bil sprejet z veliko

Domače vesti

Nov grob v Jolietu
Joliet. — Pred dnevi je tu
umrla Katarina Judnič, roj.
Študel, stara 60 let in doma iz
Petrove vasi pri Črnomlju v
Beli Krajini. V Ameriki je bila
33 let in tu zapuša moža, sina,
hčere, brata in štiri sestre.

Iz Pennsylvanije
Yukon, Pa.—Dne 31. avgusta
sta bila tu poročena Frank Po-
verk in Eleonora Indof. Zenin
je član društva 729 SNPJ in
upati je, da privede tudi svojo
žlodo (17-letno) ženo v krog
naše jednote. Obilo sreče!

Vest iz Sheboygana
Sheboygan, Wis.—Dne 28. av-
gusta je tu umrl Josip Benčič,
star 66 let in rojen v vasi Ben-
čiči, občina Kastav. V Ameri-
ki je prišel l. 1903. Tu zapuša
ženo, tri hčere in enega sina. Bil
je član samostojnega društva
Ilirija.

Eksplzija v italijanski tovarni

Deset delavcev
izgubilo življenje

Rim, 31. avg.—Deset delavcev
je bilo ubitih in mnogo ranjenih
pri eksploziji, ki se je pripetila
v municijski tovarni v Bologni.
Eksplzija je zanetila požar, ki
je zajel tudi poslopja v bližini
tovarne.

Vojaške čete in člani Rdečega
križa so odstranili trupla žrtev
izpod razvalin tovarne in odve-
li ranjence v bolnišnico. Na po-
zorišče nesreče so prišli fašistič-
ni uradniki, da ugotovijo vzrok
eksplozije.

Angleška naročila kanadskih letal

Montreal, Kanada, 31. avg.—
Canadian Car & Foundry Co.
je potrdila poročila iz Ottawe,
da je sklenila pogodbo z britsko
vlado za 600 bojnih letal. Naro-
čilo znaša \$13,000,000. Kanad-
ski letalci v Angliji pilotirajo
letala, ki jih proizvaja omenje-
na družba.

večino in vse kaže, da ne bo na-
lečno na močno opozicijo v zbor-
nici.

REVOLTA V FRAN- COSKIH KOLO- NIJAH SE ŠIRI

Reprezentantje genera-
la Gaulla prevzeli
oblast

PETAJNOV REŽIM
NAPADA ANGLIJO

London, 31. avg.—General
Charles de Gaulle, vodja fran-
coskega odbora v Londonu in
vseh "avobodnih Francozov", je
izjavil, da se je velik kos fran-
coskega "kolonialnega imperija"
v Afriki že odločil za borbo pro-
ti Nemčiji in Italiji na strani
Velike Britanije. V mnogih ko-
lonijah je že izbruhnila revolta
proti francoski vladi, kateri na-
čeluje maršal Petain. General je
omenil kolonije Chad, Kongo in
Kamerun kot središča revolte.
Kamerun je bil nemška kolonija
pred prvo svetovno vojno, po
tej pa je postal mandat Fran-
cije.

"Ta ogromna sekcija franco-
ske zemlje," je rekel general,
"se bo borila z Veliko Britanijo
proti sovražnikom. Gotovo je,
da ji bodo druge sekcije sledile.
Francoski imperij se je dvignil
in se odločil za nadaljevanje
borbe. Naše zastave bodo vihra-
le naprej in nazaj pot k zmagi."

De Gaulle je rekel, da so nje-
govi reprezentantje z dovolje-
njem ljudstva že prevzeli civil-
no in militariistično oblast v
Chadu, Kongu in Kamerunu.
Gouverneur Konga je polkovnik
LeClerk, guverner Kamerona pa
general Larminat.

Angleški minister za infor-
macije je naznanil, da se je De
Gaullu pridružil general Cat-
roux, bivši generalni guverner
francoske Indokine. Petainov
režim je odstavil tega generala,
ker se je izrekel za nadaljevanje
vojne proti Nemčiji in Italiji na
strani Velike Britanije.

Vichy, Francija, 31. avg.—Pe-
tainova vlada je ponovila ob-
dolžitve, da Velika Britanija
podžiga revolto v francoskih ko-
lonijah v Afriki in odstavlja go-
vernerje v Chadu, Kamerunu,
Kongu in Novi Kaledoniji. Sled-
nja je otoška kolonija, ki se je
zdaj odločila za nadaljevanje
vojne proti Nemčiji in Italiji.

Sueški prekop bombardiran

Nov naval na
angleško trdnjavo

Rim, 31. avg.—Vrhovno po-
veljstvo poroča, da so italijan-
ski letalci bombardirali Sueški
prekop. To je bil prvi bombni
napad na prekop. Bombe so pa-
dale na ozemlje ob prekopu med
Port Saidom in Ismalijo in na
železnico, ki spaja prekop z
Egiptom in Palestino.

Poveljstvo pravi dalje, da je
bila Aleksandrija, egiptsko pri-
stanišče, mesto, kjer ima An-
glija važno pomorsko bazo, tu-
di bombardirana iz zraka. An-
gleški poskus invazije Eritrije,
italijanske kolonije, iz angle-
sko-egiptskega Sudana, se je
izjalovil. Čete, ki so namerava-
le prekorčiti mejo, so bile vr-
žene nazaj.

Italijani so zasedli angleško
trdnjavo pri Polignacu ob jeze-
ru Rudolphu in odbili angleški
naval na Gallabat, italijansko
postojanko v Sudanu.

Valletta, Malta, 31. avg.—
Mase sovražnih letal so napad-
le to angleško otoko trdnjavo
v Sredozemskem morju. Vrgle
so mnogo bomb, ki pa niso po-
vzročile posebnih škod. Itali-
janska letala so napadla z bom-
bami tri angleške bojne ladje,
ki so spremljale egiptске in gr-
ške parnike.

Cardenas obsodil umor Trockega

Mehiška komunistič-
na stranka posvarjena

Mexico City, 31. avg.—Pred-
sednik Lazaro Cardenas je ob-
sodil umor Leona Trockega, re-
volucionarja in bivšega boljšev-
vika, zaeno pa je opozoril mehi-
ško komunistično stranko, "da
so njeni člani, če bo preiskava
ugotovila, da so zapleteni v zlo-
čin, izvršili izdajstvo proti de-
želi."

Cardenas je dalje rekel, da
bo mehiška vlada napela vse si-
le, da ugotovi, kdo je skoval za-
roto proti življenju izgnanega
revolucionarja in kdo je najel
morilca. Frank Jackson, mori-
lec in tujec, čigar narodnost še
ni bila dognana, ter njegova
prijateljica Sylvia Ageloff iz
Brooklyna, N. Y., sta bila po-
novno zaslišana.

Velika letalska nesreča; 25 oseb ubitih

Washington, D. C., 1. sept.—
25 oseb je izgubilo življenje, ko
je veliko potniško letalo družbe
Pennsylvania Central Air Lines
treščilo na tla v vzhodju gorovja
Blue Ridge Mountains pri Lo-
vettsvillu, Va., in se razbilo. Med
žrtvami je tudi senator Ernest
Lundeen, farmer-laborit iz Min-
nesote. Letalo je bilo na poti iz
Washingtona, D. C., v Pitta-
burgh. Vzrok nesreče še ni ugo-
tovljen.

Francoski letalci se pridružili Angležem

Algeiras, Španija, 31. avg.—
Pet francoskih bombnikov je
dospelo v Gibraltar, kjer so se
pridružili britski letalski sili, se
glasi sem dospelo poročilo. To
dostavlja, da je v zadnjih treh
dneh prišlo v Gibraltar dvanajst
francoskih letal.

Zaposlenost v jeklarski industriji

New York, 31. avg.—Ameri-
ški železarski in jeklarski insti-
tut poroča, da je število delav-
cev v jeklarski industriji zna-
šalo 549,000 v juliju, 21,000 več
nego v juniju. Skupna medna
izplačila so znašala v juliju \$82-
215,000.

RUMUNIJA PRI- STALA NA ZA- HTEVE OSIŠČA

Ogrska dobila velik kos
Sedmograške

VELIKO VESELJE V
BUDIMPEŠTI

Dunaj, 31. avg.—Na drama-
tični konferenci, ki se je vršila
v zgodovinski palači Belvedere,
sta Nemčija in Italija odrezali
polovico Sedmograške od Rumu-
nije in jo dali Ogrski. Na podla-
gi sklenjenega sporazuma mora
Rumunija izprazniti severno po-
lovico Sedmograške v prihod-
njih dveh tednih. V zameno je
Rumunija dobila garancijo od
osišč, da bo štitiško okrnjeno
rumunsko ozemlje v slučaju, da
ji bodo stavljene nove zahteve
s strani Ogrske, Bolgarije ali
Rusije. Ako se bo pojavilo novo
trenje, bo osišče ponovno pose-
glo vmeš.

To novo razkosanje Rumu-
nije, ki je že morala odstopiti Be-
sarabijo in severno Bukovino
Rusiji in južni del Dobruže Bol-
gariji, je težak udarec. Število
prebivalstva Rumunije, ki je
znalo čez 20,000,000, je padlo
na 15,000,000. To izgubo je Ru-
munija utrpela v zadnjih treh
mesečih. Dunajski sporazum ji
je odsekal teritorij, na katerem
živi okrog 2,000,000 ljudi.

Na konferenci so se odigra-
li dramatični dogodki. Napet
moment je nastal, ko sta itali-
janski zunanji minister Ciano
in nemški zunanji minister Rib-
bentrop predčitala svoja govora in
zagotovila navzočim, da je bilo
storjeno vse za zaščito miru v
južnovzhodni Evropi. Konferen-
ci, katere so se udeležili rumun-
ski zunanji minister Manolescu,
ogrski premier Teleky in
ogrski zunanji minister Csaky,
je predsedoval Ribbentrop. Iz-
gledalo je, da se bo Manolescu
onesvestil. Bil je bled in prišel
se je tresti. Neki delegat je hi-
tro prinesel kozarec vode, kate-
ro je ponudil rumunskemu mi-
nistru.

Rumunijo je poleg zunanjega
ministra reprezentiral Valer
Pop, ki je na videz ohranil hlad-
no kri. Poročano je bilo, da se
je on upiral zahtevam in hotel
odstopiti, toda na ukaz iz Bu-
karešte je obdržal položaj.
Predstavnika Rumunije sta dala
razumeti osišču, da sta se po-
dala le pod pritiskom.

Budimpešta, Ogrska, 31. avg.—
Armada čaka le na signal, da
odkoraka v tisti del Sedmogra-
ške, katerega je morala Rumu-
nija na zahtevo Nemčije in Ita-
lije odstopiti Ogrski. Kakor hi-
tro je bilo naznanjeno, da se je
Rumunija podala na dunajski
konferenci, je zavladalo silno
veselje v Budimpešti in vseh
drugih ogrskih mestih. Takoj so
bile organizirane parade in raz-
vite zastave, da se proslavi zma-
ga.

Dunajski sporazum pomeni,
da sta obe Rumunija in Ogrska,
sateliti Nemčije in Italije. Nju-
no zunanjo politiko bosta nare-
kovala Berlin in Rim. Po mne-
nju zunanjih opazovalcev je
sporazum naperjen proti sovjets-
ki Rusiji, da ustavi njeno pro-
diranje na Balkanu.

Italijanske bombe ubile dva Američana

Kairo, Egipt, 31. avg.—Tu-
kajšnji ameriški poslanik je na-
znanil, da sta bila v italijan-
skem letalskem napadu na an-
gleško postojanko v egiptskem
Sudanu ubita dva Američana.
To sta dr. T. A. Lambie, direk-
tor ameriške misijske postaje
pri Khartumu, in njegova že-
na. Trije drugi Američani so
bili ranjeni.

Nezadovoljen "patriot."

Novice z starega kraja

Primorja

MOŽAJ V IDRJSKEM DNIKU

Idrija, julija. — Novi lastnik idrijskega rudnika je izmenjal lastnike ljudi na upravi rudnika, prejšnjih je ostal le še inž. Na njihava mesta so bili postavljeni sami mladi in v praktičnem pogledu skoro neizkušeni.

Rudnik kaže že precejšnjo izboljšavo. Kljub vsemu iskanju ni bilo naleteti na kako izredno živosrebrno žilo. Zato vodstvo primorano odpirati nove, že pozabljene rove, ki so nekako opušteni spritno bogatih najdišč. Pri kopanju v teh rovih se je ugotovilo, da je ruda v njih še vedno visoko odstotno živa. Radi pomanjkanja materiala, pred vsem v Idriji, so se začeli pred kopanjem z izkopavanjem z odpadnim izrabljenim materialom, kar je tudi v Idriji vedno toliko materiala, da se delo izplača.

Ker rudnik ne kaže toliko rentabilnosti, kolikor se je pričakovalo, so bile izdane stroge odredbe glede štednje, v vsakršnem materialu, pred vsem v Idriji, da se na ta način režijski stroški znižajo na minimum. V Idriji so tudi na letni porabi materiala mlad obdelan les, ki ga "štempeljini" (podporniki), katerim se vodoravno in vodoravno podpre novonastali del, ter se na ta način dotično material zavaruje pred vdori idrijskih plasti nad njim. V tem delu je potrošnja lesa zelo velika. Zato je nekdanji Avstrija imela meri ravno iz tega razloga v idrijski okolici gojila krave gozdove, iz katerih je črpala steben material, deloma pa je nabavljala od okoljskih gozdov. Ker so danes erarični gozdi tudi privatni gozdovi do najnižje izčrpani, je možnost posredne nabave lesa odpadla, pa se je seveda cena lesa v Idriji povišala, ker je družba v Idriji pogledu odvisna od uvoza, kar pa je družbo napotilo, da se za lesa čim bolj močje zloži, in je zato skoro povsem izginil stari način zavarovanja gozda s lesom. Tako ravnanje v Idriji v rudniku zmanjšuje varnost dela v rudniku zmanjšuje na minimum.

Idrija, julija. — Ker je poleg življenja obično tudi poizkušanje mesa goveje živine, pa je že pred vojno morala družba obvezati iz drugih držav, predvsem iz južnovzhodne Evrope, da opazijo veliko zanimanje za ribe. Vzhodna obala Italije je bila plitvine rečna na ribah, za kar obiluje z njimi jugoslovanske obale. Ker je letos v Idriji zelo bogat ribolov, se italske trdnice zelo zanimajo za ribe, predvsem za sardele, ki kupujejo v Jugoslaviji največ kar po 5 L za kilogram, da bo imeli jugoslovanski ribiči prav lepe dohodke.

Idrija, julija. — Kmetijski minister je podal predsedniku vlade obsežno poročilo o letni letini, iz katerega je razvidno, da bo letos Italija pridelala okoli 76 milijonov stotov. Posebno slaba je bila letina v južni Italiji, na Siciliji in Laciji. V zapadni Benečiji je letina za 40 odstotkov slabša od letanske, v Lombardiji za 28 odstotkov. Lansko leto je Italija pridelala 80,7 milijonov stotov pšenice. Kmetijski minister upa, da bo Italija do leta v prihodnjih letih 90 milijonov stotov pšenice letnega pridelka. V ostalem pa pripomni, da se v državnih silosih shranjuje nekaj milijonov stotov pšenice. Ostali pridelki kažejo dobro in to posebno sadje, za kar je oddal minister posebne ukrepe in odredil sušenje sadja.

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

ljudje z veliko skrbjo gledajo v bodočnost, zlasti se radi izredno slabe letine. Edina sreča je v tem, da merodajne italijanske oblasti res vestno pazijo na to, da trgovci ne dvigajo po nepotrebnem cen in ugotoviti moramo, da so cene nekaterim živilskim potrebščinam nižje kot drugod.

Ivanka Lapajne

Dne 23. julija je umrla v Idriji po dolgi in mučni bolezni Ivanka Lapajne, posestnica, v visoki starosti 77 let. Bila je zelo zavodna Slovenka, ter je v tem duhu vzgojila tudi svoje otroke, od katerih naj omenimo le našega rojaka Iva Lapajneto, urednika mariborskega "Večernika" in pred kratkim umrlega ekonoma Franca Lapajneto.

Iz Slovenije

Smrt našega rojaka

Ljubljana, julija. — V nedeljo 19. t. m. je napravil samomor Ivan Fabčić, rojen v St. Vidu nad Vipavo l. 1882. Fabčić je stanoval v Mostah in se je preživljal z branjarijo, ki jo je imel v Šiški in se je le s težavo preživljal. Pokojni je bil že po naravi sam vase zaprt in otožen, kar mu je še bolj oteževalo njegovo že itak skromno in težko življenje. Že pred leti si je nearečni Fabčić hotel vzeti življenje, pa je bil v tej nakani preprečen. Sedaj pa mu je ta strašna namera uspela.

Smrt v planinah

Ljubljana, julija 1940. — Dne 21. julija se je pripetila na Veliki planini nad Kamnikom težka nesreča, pri kateri je zgrbil življenje naš rojak Friderik Hrovatin, star 24 let, stanujoč v Zaborštu in delavec v parni žagi v Domžalah. Omenjenega dne se je Hrovatin podal s svojimi tovariši za dva dni v planine, da bi se malo oddahnili od tedenskega dela. Ko so bili že blizu cilja se je Hrovatinu na skali spodrsnilo in to je povzročilo, da je padel v globok prepad.

Tovariši so takoj pričeli z reševanjem in so ponesrečenca z veliko muko prenesli v dolino do Stahovice in od tam ga odpeljali v Kamnik, in nato v ljubljansko bolnišnico. — O sinovi smrti je bila takoj obveščena Hrovatinova mati.

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

ostanejo socialisti idejno in organizatorično povezani in se bodo še nadalje borili za ohranitev države in za ljudsko vladavino v njej. Mednarodni položaj zahteva čim tesnejše sodelovanje vseh balkanskih in podunavskih držav, kar zahteva obenem likvidacijo vseh sporov brez vsakega tujega vmešavanja. Načrtna organizacija narodnega gospodarstva je nujno potrebna, toda to veliko delo se ne sme izvesti birokratično. Načrtno gospodarstvo mora zajamčiti delo in kruh vsem slojem naroda.

Resolucija na koncu pozdravlja vzpostavitev odnosov z Rusijo in izraža pričakovanje, da se bodo tako na gospodarskem kakor na političnem področju razvijali ti odnosi v duhu dobrega sosedstva in spoštovanja medsebojne neodvisnosti.

Ob tednu

(Nadaljevanje s 2. strani.)

delovnega razreda niso, da brani kapitalizem in doprinese zanj največje žrtve, marveč da ga nadomesti z novim socialnim sistemom, ki bo v gospodarstvu in politiki slonel na pravi, resnični demokraciji ter nudil ljudskim masam najširše blagostanje in svobodo.

Toda v današnji "obrambni" historiji ni slišati skoraj nobenega glasu o tem vprašanju. Vse, kar ališimo, je to, da moramo biti čim bolj oboroženi in imeti čim večjo armado za obrambo Amerike. Katere Amerike? Moja Amerika, Amerika delovnega ljudstva je drugačna kakor pa Amerika lastnikov mogočnih korporacij, wallstreetških bankirjev in trgovcev s smrtjo.

Da faktično tudi oni ne vidijo nobene resne nevarnosti Hitlerjevega napada, je dokaz njih sedeča stavka, s katero so vlado prisilili, da je vrgla med staro šaro vse omejitve profitov pri vojnih naročilih in da jim bo obenem tudi zgradila nove tovarne ali povečala iste in tudi kupila stroje. Po petih letih bo pa vse skupaj njim ostalo: stroji in tovarne, med tem ko bodo pobasali gigantne profite od vojnih naročil. Teh se bo novi davek na nadprofite komaj dotaknil. (Se nadaljuje.)

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

telj je toliko časa, dokler je bil pri Proletarcu; dasi se živi, je vendar mrtev. Trugar je bil izboren borilec za Enakopravnost. Kaj je z njim? Naš Kabay je zamenjal upravništvo za boljšo službo. Staut je pričel sam svoj biznis. Jontez, ki je zmagoslavno nastopil, je klaverno odstopil prostor Tonetu Šabcu. Kako bo ta zapustil svoj list in narod, bomo videli. In Grill je tudi rad zamenjal svoj prejšnji uredniški stol za tega pri Napredku. In če ga izgubi, bo SSPZ izgubila živnega in vnetega delavca in ostalo bo mrtvilo. Naj bo v selu ali gradu, v Chicagu ali Clevelandu, je pač borba za obstanek, ne toliko za ideale kot, kje bom sedel.

Najbolj smešno se mi vidi, ko pošljem dopise tem izobraženim urednikom, pa dobim odgovor, da sem oseben ali celo zloben, kar mi je eden omenil pred kratkem (ne Molek). Ali pa dobim kakšen drug vzrok, da mu moram potem povedati v brk, da je "full of prunes", ker pravi vzrok je, da ni njemu po godu ali se pa njega tiče. In sedaj, ko imajo to borbo med sabo, je pa vsaka beseda pripravna, pa če je slovnična ali ne in robata, da je le za v salun med pijance. Naš Toné rabl besedo "šleve", kar so gotovo dopisniki, ali pa "super-pisatelji".

Kar se mene tiče, takih kosmatih ne požrem kar tako. Sem še vedno toliko Amerikaneza, da vrnem take izraze, posebno še, če pridejo od gimnazijcev, ki so po svoje izobraženi. Samo moram biti "šur", da je meni namenjeno. Grill ponovno naziva Ivana Moka "papeža" — vsaj tako mi je povedal član SSPZ, ki dobiva Napredok. In vendar ni tega kriv Molek, če je član SSPZ in tudi SNPJ ter naročnik Prosvete pisal, kako so ga lomili na konvenciji zveze.

In kaj moremo mi pričakovati od tega? Nič drugega kot to, da gremo z našo naprednostjo, z našo delavsko izobrazbo nazaj. Nekdanje bojevitosti ni več med nami. Preveč vodil imamo in vsak nas hoče voditi drugače, v drugo smer. Naša delavska politična pot nas vodi na štiri vetrove; po vsaki cesti korakajo delavci, vsakdo v drugo smer. Edino, kar se še nam ponuja, je — kultura, a niti sedaj še nisem na jasnem, kakšna je ta kultura. Kot sem opazoval in opazujem nekaj teh urednikov, oni zajemajo preveč kulture in izobrazbe iz steklenice. In če hočejo meni servirati tako kulturo, se jim zahvalim za oboje, za kulturo in izobrazbo. Ne bom trdil, da so vsi zaljubljeni v močne spiritualne duhove, ker se tudi še med njimi dobe taki, ki spadata na našo stran. Naši fantje s "čifom" vred pri Prosveti so v te moziro 95% okey.

In tako sem se spomnil, kako mi je pravila neka ženska, da sta dva moža postavila kvart žganja na mizo, včasih ob devetih zvečer in sta pričela debatirati. Ko je bil kvart prazen, sta nehala — včasih je bila ura že tri zjutraj. Tudi so mi povedali o dopianiku, da je postavil steklenico "munšajna" pred sabo predno je začel pisati, in ko je bila steklenica prazna, je bil do-

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Idrija, julija. — Čim dalje obiluje je pomanjkanje masla, saj je v Idriji in v nekaterih drugih idrijskih potrebščin. Naši

Colston E. Warner, profesor na kolegiju Amherst in član odbora, ki vodi kampanjo proti amenderanju Wagnerjevega zakona.

pis končan. Pokojni urednik katoliškega lista jih je moral par prejši spiti, potem pa mu je šlo ko' to vragov. Ni še dolgo, ko je neki urednik vihtel pesti nad mano, kakor da držim govor. Ker ga poznam, da ni tako hud, če jih prej nekaj ne popije, vprašam prijatelja, ki je bil prej s njim; koliko jih je spili. Odgovoril mi: Samo pet. Oho, zato je bil tako korajžen, ker drugače gleda, kakor da bi mu kure kruh ukradle. Poznam tudi nekega bivšega urednika, ki se ga je tako naarjal, da je zaspal pod "porčem", kakor tudi nekoga, ki je tako tečen, kadar se ga naleze, da bi bilo bolje na rama ga položiti in nositi okrog, kakor pa poslušati ga.

In to so ljudje, ki nas uče dopisovanja, slovnične, stavljenja vejice, pik, dvopičja, podpičja. Najrajši pa imajo klicaj, ki pravi: Se enega in naj bo "ta kratki", ali kakor pravijo Čehi: "silni za čaj". Tukaj sem nekoliko pojasnil, zakaj so moji dopisi včasih zlobni, ker urednik vidi zlobnost tam, kjer je ni. Končano.

Vodja unij CIO na za- padu ponovno zaslišan

San Francisco, Cal., 31. avg. — J. Edgar Hoover, načelnik federalnega detektivskega biroja, je dospel sem iz Washingtona v zvezi s preiskavo, ki naj bi ugotovila, ali je bila odkrita evindanca proti Harryju Bridgesu, voditelju unij CIO v Californiji, da se ga deportira. Bridges, ki je prišel v Ameriko iz Avstralije, ni ameriški državljan. Hoover je dejal, da bo Bridges ponovno zaslišan. On hoče ugotoviti, ali je Bridges član komunistične stranke.

Mehika odprla vrata beguncem

Mexico City, 31. avg. — Tu je bilo naznanjeno, da bo Mehika odprla svoja vrata 250.000 španjskim lojalistom, ki so pobegnili v Francijo v času civilne vojne. Zadevni dogovor je bil že sklenjen s francosko vlado. Neki uradnik je dejal, da je Cardenasova administracija že dala zavetje 10.000 španjskim beguncem. Dogovor s francosko vlado predvideva, da begunci ostanejo v Franciji, dokler se ne reši problem transportacije.

Obrambni odbor zapustil Kanado

Ottawa, Kanada, 31. avg. — Člani ameriške sekcije skupnega ameriško-kanadskega obrambnega odbora so danes odpotovali v Washington. V Kanadi so bili pet dni in v tem času so si ogledali glavne kanadske baze ob Atlantiku. O rezultatu obiska bodo poročali vojnemu in mornaričnemu departamentu. Načelnik ameriške sekcije obrambnega odbora je newyorški župan La Guardia.

Grčija poziva rezerviste v armado

Atene, Grčija, 31. av. — Nadaljnji rezervni zbori so bili sinoči pozvani v armado. Grčija se boji, da je podaljšano zasedanje albanske zbornice dokaz, da se bodo napadi nanjo v italijanskem tisku ponovili. Uradniki pazno zasledujejo potek zasedanja, ki bo morda razkrilo italijanske namene proti Grčiji.

Beseda o strupih, ki ne učinkujejo

Dr. Šfanko Bevk

Če govorimo o strupih, mislimo na snovi, ki škodujejo zdravju ali povročijo celo smrt. Pri tem navadno ne deloma razločimo med človekom in živalmi. Večina ljudi meni, da učinkujejo strupi na vse žive stvari enako ali vsaj podobno. Temu pa ni tako. Če pri ljudeh samih nahajamo precejšnje razlike. Pri tem ima veliko vlogo navada. Pričenai z najmanjšimi količinami, ki vidno še ne učinkujejo, se more človeški organizem polagoma privaditi na večje množine, celo na tolikšne, ki bi nevalenemu povzročile gotovo smrt. V tem pogledu so znan primer oni prebivalci Alp, ki uživajo arzenik (mišjico) in ga brez škode za zdravje ali navidezno celo v njegovo korist prenesejo do tri desetinke grama, ko sta sicer že dve desetinki smrtonosni.

Seveda je razlika med človekom in živalmi. Atropin, ki ga človek ne prenese niti desetinke grama, ne škoduje kuncem in drugim glodalcem nič. Naoproti pa je strup acilain, ki ga vsebuje morska čebula, škodljiv baš glodalcem. Zato zastrupljajo z njim na veliko po mestih podgane, kar ni neverno za druge živali, kakor za pse, mačke, golube itd. Pa so odporni proti velikim količinam morfija, jež proti kurarinu in kantaridinu. En gram tega strupa usmrti 250 ljudi, pa le 5 jezev; torej je jež skoraj 300 kratnejši odpor proti kantaridinu kakor človek. Tudi kačjega strupa je treba dobro znati, da od njega jež pogine, več kakor ga ima na razpolago gad ali modras pri spopadu.

Večja množina gadjega strupa pa umori tudi ježa, prav tako tudi strup kakve večje kače, zlasti tako, ki ima drugačen strup kakor naši domači strupenjaši. Drugi preganjalci kač, kakor ibnevnom, mungo in uje-de kačarke, niso imuni napram kačjemu strupu, pač pa znajo kače tako spretno loviti, da jih te ne ukožejo. Mungo, ki spominja po velikosti in obliki na zgodno kuno, le da ima daljši rep, je deloma v Vzhodni Indiji in veča za najhujšega sovražnika strupenih naočark pa tudi manjših sesalcev. Zato so ga razporedili tudi v Zapadni Indiji in na Jamajki, pred leti tudi na dalmatinskih otokih, da bi jih očistil strupenih kač.

Dobri zatiralci kač so tudi prašiči, ki jim kačji strup zaradi plasti toliče, ki jo imajo pod kožo, ne more do živca.

Nekatera živali žo brez zlih posledic strupene rastline, ki bi drugim živalim povzročile smrt. Tako globa zaječ s posebno nalado tiso, ki konja zastrupi do smrti. Neka vrsta miši v Sibiriji se prehranja posebno pozimi skoraj izključno s koreninami preoblede, ki vsebujejo strupen strup akonitin, ki pri človeku že v količini štirih tisočink grama učinkuje smrtno. Močno strupene plodove porice (volčje češnje) jedo drozgi in kosi, volčinove jagode zelenec, tašica, fažan.

Kljub temu, da bi mogli ališnih primerov navesti še precej, moramo vendar reči, da je neobčutnost za strupe pri toplokrvnih živalih le redek pojav izjema, v tem ko jo pri nižjih živalih najdemo prav pogosto. Prej omenjeni strup kurarin, ki ga rabijo za zastrupljanje strelce, sploh ne škoduje živalim nižje organizacije od vretenčarjev. Celotna piškurje in morske pue je brez vsakega učinka. Polži, črvi, glavonožci, morski klobuki in drugi povodni brezkostniki se ugodno počutijo v raztopini strupenih snovi, ki bi je žlica zadostovalja za usmrtniž človeka. Tudi digitalin, hud strup iz naprave, ne škoduje nižjim živalim. Nekateri od njih se vobče hranijo s strupenimi rastlinami. Tako žive mnoge gosenice samo na strupenih rastlinah, in sicer jim mora baš strup ugajati, kajti če ga izločimo, ne marajo več za to rastlino. Prav tako je s tistimi polži, ki jim gredo v slast najbolj strupene gobe, kakor mušice, krompirjevka i. dr. Od listov naših najbolj strupenih rastlin, kakor so razen že imenovanih še zobnik, kristavec, trobeljka, mišjak itd. žive posebne vrste žuželk in njihove ličinke.

Izcedek iz strupenih žlez, ki naj bi ščitil nekatere živali pred mesojedi, je brez učinka napram posebnim zalezovalcem. Tako žre belouska brez škode in prav rada moderade in pupke, neke afriške kače s posebnim užikom krastače. Tudi pikajoče žuželke, strupeni pajki in stonoge imajo svoje "odjemalce", ki se prav nič ne boje njihovega strupa; zanje je brez učinka. Brez učinka je tudi lastni strup.

Z lastnim strupom se žival ne more zastrupiti; gad ne pogine od gadjega ugriza, škorpion ne od lastnega vboda. Zato spada na pr. njegov samomor, o katerem se je mnogo pisalo, med bajke.

Nastane vprašanje, če so živali, ki žive od strupene trave, tudi same strupene? V največ primerih moremo to zanikati, vendar ne v vseh. Posebne vrste gosenic v tropskih krajih, ki se hranijo s strupenimi rastlinami iz družine podračnic, hranijo strup v sebi. Ta strup pride tudi v metulje, ki jih žužkojedi ptiči dobro poznajo in se jih ogibajo. Nekaj ališnega nahajamo pri nekih morskih polžih, ki žo mehovec z ožigalkami. Takih ožigalk polž ne prebavi vseh, ampak nekaj jih prodere črevo in se polne strupa se naselijo na polhemem hrstu ter tako ščitijo polža pred živalmi, ki se ogibajo ožigalk.

Druga vrste zanimivost je ličinka kalifornske muhe Paylopa petrolei, ki žive v petrolejskih vrelcih. To živalico so prvi opazili leta 1898. V petrolejskih lužah pri Los Angelesu in leta 1912. eta ameriška zoologa Crawford in Esterley dognala način njenega življenja. Prev tako so se navadile druge živali, da žive v jako slanah vodah. Vobče je zgornja meja za živalsko življenje 15 odst. slanica, vendar poznamo živali, ki prenašajo še višjo slanost. Neki rakci artemija se dobro počuti v vodi, ki ima 22 odst. soli v sebi.

Tudi človek se je v teku časa navadil na nekatere strupe, kakor so kuhinjska sol, alkohol in tobak, ki v manjših količinah ne škodujejo vidno njegovemu zdravju. Zlasti soljenim jedem se je človek tako privadil, da nesoljenih skoraj uživati ne more. Vendar je tudi kuhinjska sol strup. Znani so smrtni primeri zaradi preveč zaužite soli; pol kilograma more povzročiti smrt. Na sol gredo volk, koze, ovce in drugi prežvekovalci, tudi divje živali. Srnam in gamosom narajamo v gozdu solnice, da jih obdržimo v lovišču. Če jim sol koristi, je še odprto vprašanje, zlasti za lovčike, kjer ima ta divjad vso potrebno pašo. Čudno je, da gamsi in arne z največjo slastjo jedo tobak. Zlasti udomačenim se kar najbolje priku-piš s smotko ali cigareto.

Kanadska verska sekta proti nojnji orožja

Calgary, Kanada, 31. avg. — Adventisti, verska sekta, so apelirali na vlado, naj jih ne sili v nojnjo orožja in službo v armadi, ker jim njih vera prepoveduje nojnjo orožja. C. W. Degering je v apelu naglasil, da so adventisti lojalni vladi, toda opravljati hočejo le civilna dela. V Kanadi je okrog 10.000 članov te cerkve.

Naciji obžalujejo napad na irski parnik

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal E. Stülbauer.

Prevedel Ivan Jontez

"Kaj pa vi iščete tod?" se je začudila in njen lastni glas ji je zvenel v ušesih kot glas tujca. Starka je v polomljeni angleščini, pomešani z italijanskimi in francoskimi izrazi, pojasnila, da je bila na potu v Los Angeles in da jo je v bližini "Ljubke kočice" zajela nevihta, ki jo je prisilila, da je potrkala na duri prve hiše v bližini, ne da bi vedela, kdo v nji stanuje.

Mabel ni vedela, ali bi starki verjela ali ne. Dekle se je počutilo kot omamljeno od silnega udara. Vsekakor pa je bila starka tu in Mabeli ni kazalo drugega kot povabiti jo:

Pa ostanite tu, dokler se ne zvedri."

Mabel se je vrnila na svojo zofa in ponudila starki stol. Potem sta obe molče sedeli in se predajali vsaka svojim mislim.

Mabel je ugrabila, kaj naj bi privedlo to staro v njeno hišo. Usoda? Ali samo slučaj, nevihta?

Dekle je začelo motriti starkin obraz, najprej z radovednimi očmi, potem pa že zaskrbljeno in z občutkom tesnobe v prsih, ki ga je povzročala nenadna domneva, da je prišla ta starka, ki jo je pokojna Astori zelo ljubila, k nji z nekim določenim namenom, da bi nekaj izvela iz nje.

Potem se je pa Mabel nenadoma spomnila, da je slišala o Adi Negrini, da poseduje preroški dar. Poklicne tovarišice so ji večkrat pravile, da zna napovedati iz kart bodočnost. Tudi Doris in Lizzie sta bili enkrat pri nji v vili na pečini in potem sta se pričkali o vrednosti njenih napovedi. Drugi so vedeli povedati, da so se vse starkine napovedi vedno uresničile in da je žena vsevedna.

Mabel se je zdržnila. Kaj, če bi preizkusila starkin preroški dar? Kaj ji bo napovedala zdaj, ko je na višku slave in moči? Nazadovaje, propad?

Dekle se je domislilo, da sta se Doris in Lizzie večkrat pečali s takimi kartami in da jih imata v predalu mizice, ki je stala poleg zofe. Nato je mehanično odprla predal, vzela iz njega karte ter jih pričela tjavendan mešati. Potem jih je molče položila pred Ado Negrini.

Starkine temne oči so bile dotlej uprte skozi okno v dež. Ko je Mabel položila karte pred njo, je zatrepel na njenem zgubancem obrazu čuden nasmeh, da je bila res podobna pravi praveči čarovnici. Njen obraz, naguben kot pečeno jabolko, je bil tako grd, da je Mabel ob pogledu nanj stresel mraz.

Starka je precej časa molčala, kakor bi se ne mogla odločiti. Nazadnje je vzela karte v roke, jih zmešala ter razložila v štirih vrstah po mizi.

Mabel jo je pri tem ostro opazovala. Toda starkin obraz je bil negiben, nobena misel se ni odražala na njem. In vendar je Mabel slutila za krinko tega obraza in za blestem njenih velikih črnih oči nekaj zloščega. Kaj? Morda sovraštvo, jezo, ljubosumnost? Tega ni bilo mogoče uganiti. Toda Mabel je bila prepričana, da ni bilo nič dobrega.

Mabel Moon je strmela v starko kot bi ji hotela iztrgati besede iz ust. Njene široko razprte velike modre oči — oči Ane Boleyn, ki jih je občudoval ves filmski svet — se niso niti za hip obrnile od starkinega zgubancenega obraza in njenih tenkih, brezkrvnih ustnic.

Naposled je Ada Negrini spregovorila:

"Vidim kupe zlata."

Mabelino sree je tako močno klopotalo, da je bilo delce prepričano, da sliši klopot tudi starka. Barva obraza se ji je začela naglo spreminjati.

Starka je spet pogledala karte. "V kratkem

boste kupili neko hišo," je napovedala in spet obmolnila.

Cez nekaj trenutkov mrtvaške tišine je nadaljevala:

"Pridobili si boste skoraj vsemogočnega prijatelja."

Mabel je olajšano zadihala.

Starka je zaključila:

"Toda vi imate tudi mogočnega sovražnika, ki vas sicer ne pozna, ki vas ni še nikoli videl, a je vendar vedno za vami in zasleduje vaš sleherni korak. Pazite se pred njim! Neka ženska utegne biti usodna za vas ... ali pa majhen, dokaj nepomemben predmet ..."

V Mabelinih ušesih je odjeknilo: "... vedno za teboj, zasleduje vsak tvoj korak!"

Te besede so jo tako pretresle, da je preslišala naslednji stavek, ki je omenjal žensko oziroma neki majhen predmet, ki ji utegneta postati usodna. Negibna kot kip iz kamna je obsedela na zofi in ni opazila, da je medtem ploha ponehala in sonce razglašalo oblake.

Ko je starka vstala, da odide, jo je pustila brez besede oditi.

Lizzie in Doris sta se vrnila iz mesta in sta našli Mabel v isti držbi. Tudi karte so še ležale razgrnjene po mizi.

Mabel je bila bolna. Morfij ... sta si mislili dekleti, ki sta bili že vajeni njene slabosti. Zato sta jo brez vprašanj spravili v posteljo.

Zjutraj je bila Mabel spet sveža in razigrane volje. Tovarišicama je natvezila, da se je prejšnji dan tako dolgočasila doma, da se je zatekla h kartam ... Lizzie in Doris sta se delali kot bi ji verjeli, dasi sta pri sosedu že zvedeli o obisku Ade Negrini. To jima ni bilo v radost, kajti zloščega senca Astorine služabnice, ki je ležala na "Ljubki kočici", po njunem mnenju ni mogla pomeniti nič dobrega.

Konec prve knjige.

DRUGA KNJIGA

Prvo poglavje

Bilo je sredi poletja. New York se je paril v neznojni vročini. Kopališče Long Island, hladno in udobno v naročju atlantskih sap, je mrgolelo ljudi, ki so si lahko privoščili beg iz razbeljenega mesta.

V prostorni "obednici razkošnega hotela "Splendid Plage Point" je vladalo živahno življenje. Bilo je po obedu in plesni salon, ki so si držali obednice, je mrgolelo plesalcev. Drugi gosti se posedali pri mizicah v obednici, pili limonado in slične pijače — v deželi je vladala prohibicija — ter se v dveh, štirih ali v šestih živahno pomenkovali. Pri tem se nobeno omizje ni zmenilo za druga omizja, vsaj ne na videz, kajti to bi bilo proti pravilom o olik, katerim se pokorava ta družba.

Godba je igrala čudno mešanico črnskih in evropskih melodij.

Okrog a cvetjem okrašene mizice pri enem odprtih oken obednice je bila zbrana majhna družba štirih ljudi, dveh moških in dveh žensk. Prišli, ki so se slučajno ozirli na njo, so na prvi pogled spoznali dva iz te družbe, saj sta bili njuni imeni znani v zadnjem kotičku dežele: Heatlin in Mabel Moon. Heatlin je polglasno govoril, tako, da pri drugih mizah niso mogli razumeti:

"Gospodična Mabel, vi dopuščate, da vas uspeh upljanja in pozabljanja, da vas utegne nekega dne doleteti nemilo presenečenje, da ste taval v zmotah. Tudi Melbourne Steams se moti, če je vaših misli. Jaz sem prepričan, da so dnevi velike tragične poze za Ameriko stvar preteklosti."

(Dalje prihodnjic)

Vitamins in naše telo

Kljub temu, da dan na dan toliko slišimo o vitaminih, marsikomu še vedno ni prav jasno, kaj so vitamini. Te besede sama nam pové, da pomeni vitamin nekaj živega. Vitamins so organske spojine. Dolgo časa je trajalo, da so jih odkrili, dolgo pa potem še, da so jih vsaj nekoliko raziskali. Se danes je naše znanje o vitaminih prav za prav zelo majhno, vendar je že toliko znano o njih, da si lahko napravimo vsaj kratek pregled teh skrivnostnih stvari.

Vitamins niso nikake hranilne stvari, ampak so samo nekaki delci, ki urejajo delo v našem telesu. Vsak del telesa ima svojo nadzorniko — vitamino in uspeva v redu le tedaj, če ima dovolj vitaminov. Vitamins skrbijo za to, da dobi gotov del telesa iz krvi dovolj potrebnih stvari. Pogosto vidimo človeka, ki veliko je, pa mu vendar nič ne izda. Takemu človeku manjka vitaminov, ki bi razširili potrebne stvari po vsem telesu. Vitamins stori narava sama in so v vseh svetih živilih. Največ vitaminov je v oni zelenjavi in v onem sadju, ki raste na jutranjem soncu. Popoldansko sonce

ne izžareva več toliko ultravijoličastih žarkov, ki povzročajo, da v rastlini, živali ali človeku nastajajo vitamini. Rastlina, ki je v senci, nima dovolj vitaminov in zaostane v razvoju, prav tako tudi rastlina, ki je sicer na soncu, a je pokrita.

Raziskavanja o vitaminih so odkrila šest glavnih vrst vitaminov, ki jih zaznamujejo z zaporednimi številkami abecedno: Vitamin A se imenuje tudi protinfekcijski vitamin. Pomanjkanje tega vitamina v telesu povzroča nekatere bolezni, zlasti očesno vnetje. Vitamin A je potreben za rast in dobro zdravje v vsaki starostni dobi. Ako ga telesu primanjkuje, postane zelo sprejemljivo za razne nalezljive bolezni. Vitamin A se tvori iz takozvanega karotina in sicer šele pri prebavi. Za človeka zadostujeta na dan dve in pol čajničkini grama, da se ne pokažejo bolezenski znaki zaradi pomanjkanja tega vitamina. Najbolj se največ v živalski maščobi in v živalskih oljih. Mnogo vitaminov A imajo sirovo maslo, sveže mleko, sir, rumenjaki, ribja olja, ribe, jetra in ledvice, korenje, špinaci pa paradizniki. Vitamin B najdemo skoraj vedno skupaj z vitaminom A. Vitamin B je potreben za rast

in zdravje sploh, za dober tek in pravilno delovanje prebavnih organov. Če ga v telesu ni, lahko dobi človek neko živčno vnetje, ki se imenuje beri-beri. Pri tej bolezni se živi vnameajo in ohrome. Posebno je prizadeto spodnji del telesa, pa tudi roke. Mišičevje otrpne, koža pa postane hrapava in neobčutljiva. Ta bolezen se pojavi povsod, kjer je hrana preveč enolična. Največkrat so za njo zboleli mornarji, ako so dobivali preveč dobro oluščeno riž, kajti tega vitamina je največ v neoluščnem rižu. Prav tako ga je mnogo v neoluščnem žitu, kvasu, grahu in fižolu, v orehih, sveži zelenjavi, paradizniku, repu in v mleku. Velika škoda za naše telo je, da imamo samo tako moko, kateri so vzeli otrobe. V otrobih je največ hranilnih stvari in otrobi vsebujejo tudi sestavine, ki dajejo telesu pobudo za tvorbo novih vitaminov. Zato bi bilo prav, ko bi pekli kruh iz moke z otrobi, a seveda bi morali biti otrobi prav tako drobno zmleti kakor žito. Na tak kruh bi se kar hitro privadili, saj imajo otrobi zelo sladke okus. V 100 kilogramih riževih luščin je samo polgred gram tega vitamina. — Neka druga vrsta vitamina B varuje človeško telo pred različnimi kožnimi boleznimi,

preprečuje pa tudi izpadanje dlake pri živalih in izpadanje las pri človeku.

Vitamin C je najvažnejši vitamin in se imenuje tudi antiskorbutni vitamin, ker je važen zlasti za preprečevanje skorbuta. Skorbut je bolezen, ki jo dobe zlasti mornarji, če dobijo hrano samo v konzervah. Med svetovno vojno je bila ta bolezen zelo razširjena v Nemčiji. Pri skorbutu zelo krvavih dlesni in zob je naglo izpadajo, na koži se pojavijo tvorbi. Tudi takozvana pomladanska utrujenost, ki jo čisto smatrajo za predhodni pojav skorbuta, je posledica pomanjkanja vitamina C. Pomanjkanje tega vitamina v telesu povzroča včasih nekako trganje v telesu, ki je podobno revmatizmu, a so bolečine bolj kratke in ostre. Vitamin C je važen za ledvice in žolč, odstranja pa tudi nespečnost in nervoznost. Vitamin C je med vsemi vitamini najbolj občutljiv in se ne drži dolgo. Pri kuhanju, sušenju in konzerviranju razpada. Jabolka na primer izgubijo vitamin C, če so že obeležana in stara. Vitamina C imajo zlasti mnogo sveže sadje, pomaranče, limone, sladka repa, zelenjava, posebno paradizniki, pa tudi sveže meso. Zelo veliko vitaminov C je v zelenem peteršilju, ki bi ga zato morali v kuhinji še bolj uporabljati. Sesekljan peteršilj bi moral biti v vseh juhah, omakah in prikuhah, na solatah in krompirju. Izvrstno tekne kruh s sirovim maslom, ki je posut s peteršiljem. Obilo vitaminov C vsebujejo smrekove igle, a samo pomladanske.

Ugotovili so, da je tudi v krompirju mnogo vitaminov C. Največ jih ima pravkar izkopan krompir, ki je pa že popolnoma zrel. Če ima krompir v zgodnji jeseni štirikrat več vitaminov kakor krompir, ki je prezimel, si s pogostim uživanjem krompirja v jeseni telo mnogo opomore, posebno v času jesenskega deževja, ko je izpostavljen prehladu. Seveda se pri kuhanju večji del vitaminov izgubi. Krompir ima najboljše snovi tik pod olupkom, zato bi morali jesti le pečen krompir z olupki vred. Francozi, ki so izredni sladkokusci, častijo pečen krompir nad vse in Jurčič je gotovo vedel, zakaj je napisal o pečenem krompirju celo zgodbo.

Velika škoda pa je tudi pri zelenjavi, kjer pomečemo najbolj zdrave dele prode. Tako bi med

drugim ne smeli zavreči zunanjih zelenih listov zeljnatih in solatnih glav, ker vsebujejo mnogo več vitaminov kakor notranji beli listi. Mnogo dragocenih vitaminov je tudi v listju korenja, rdeče pese in redkvice, kar tudi navadno vse zavrzemo.

Vitamin D se imenuje tudi protirahitični vitamin. Če je premalo vitamina D v telesu, se ne odlaga dovolj apna v kosteh in zobeh in tak otrok dobi rahitis ali angleško bolezen. Pa tudi odraslemu je vitamin D potreben za ohranitev zdravih zob in močnih kosti. Največ vitamina D je v svežem mleku, sirovem maslu, jajčnem rumenjaku, ribjem olju in v ribah. Vitamin D se tvori tudi v človeški koži pod vplivom sončnih žarkov, če padajo naravnost na golo kožo. Če so obsevali molzne krave z višinskimi soncem, je imelo mleko takih krav več vitaminov.

Vitamin E se imenuje tudi sterilnostni vitamin, ker so pri poizkusih z živalmi našli, da povzroča pomanjkanje teh vitaminov neplodnost obeh spolov. Čebele pijejo svoje matice z medom, ki ima zelo mnogo vitaminov E. Razen v medu je precej vitaminov E v ovsu, lucerni in mesu.

Vitamin G je potreben za splošno zdravje in rast. Če ga v telesu ni, dobimo bolezen pelagro, ki je podobna živčni onemoglosti. Ta bolezen razsaja zlasti med Kitajci in Japonci, ki se najbolj enolično hranijo. Vitamina G je največ v žitnih luščinah, jetrih, svežem mleku, ribah, v sveži zelenjavi in v jajcih.

Eskimski polarni narod počasi izumira

Domovina Eskimov je prav za prav Greenland. Tam živi ob jugovzhodni obali, ki je nekaj mesecev v letu brez ledu, le še 12.000—15.000 duš. Skoraj toliko jih živi na severu Kanade, na Novem Fundlandu in na Aljaski. Prebivalci ruske severne Sibirije Tunguzi, Jakuti, Burjati in Aloiiti so čistokrvni Mongoli in ne spadajo k Eskimom. Temu 25.000 do 30.000 glav številnemu narodu grozi smrt, kakor že več let poudarjajo poznavalci Eskimov. Vzrok je isti kot pri Indijancih: evropska noždrave dele prode. Tako bi med

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila na veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerna, unifiko delo prve vrste

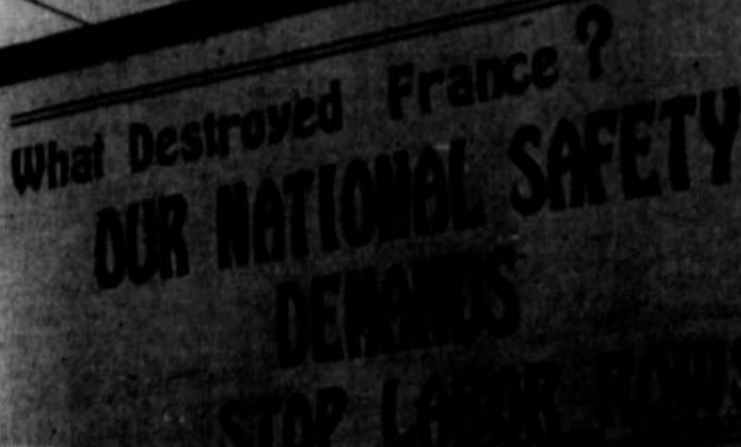
Plašite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

Deska z napisom, ki hoče ustvariti vtis, da je francosko delavstvo odgovorno za polom Francije. Deske s takimi napisi je postavila organizacija tovarnarjev in trgovcev v Los Angelesu v več krajih.

edino večje selišče Eskimov, oblasti postavile vzorne lesene hišice s hlevi za pse, s shrambami za sani in leseno orodje, dalje peči in ognjišča. Ko pa leto nato prišli v Gothab na stopniški vladi, da bi si ogledali kako so vse te naprave služile Eskimom, so se silno začudili, videč, da Eskimi niso zaupali tem lepim hišam, ker so vanj postavili svoje umazane šotorje in so tako bivali, sicer v hišah a-hkrati tudi v svojih šotorih. Nato je vlada zgradila lesene hiše v obliki šotorov in v te so Eskimi radi naselili.

Na severu Kanade je tudi nekaj eskimskih šol, v katerih stalno po 200 otrok. Stariji nesejo svoje otroke v starosti do 5 let v šole in jih pridejo do 12 let zopet iskat! Ti otroci izredno težko učijo. V teh 12 letih komaj znajo pisati in braniti, poznajo le najenostavnejše stvari, šivalni stroj in stroj za šivanje. Fantje sanjajo o tem, da bi postali kočijaži ali pomočniki evropskih trgovcev s kočami dekleta si želijo, da bi se oženi z belokožci, pa je vseeno kaj da so in koliko so vredni, da bi bili bele polti. In zares na severu Kanade in Labradoru je mnogo mešancev.

Prizadevanja držav za obrnitev in napredek Eskimov se dotikajo njihovega pravnega, moralnega življenja. Prepričani jih njihovega lastnemu stavu, pustijo jim mnogoletno in praznoverje.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

Cankarjeva družba v Sloveniji je za leto 1940 izdala sledeče tri knjige:

1. **KOLEDAR**, povečan in z bogato vsebino.
2. **MARSELJEZA**, spisal v spomin 150 letnice francoske Velike revolucije Herman Wendel.
3. **SLOVENSKI POLITIČNI PROBLEMI**. Spisal Anton Dermota.

Vse te tri knjige dobite poštne prosto za \$1.

Velika zaloga drugih knjig v slovenskem in angleškem jeziku. Pišite po cenik

Knjigarna Proletarca

2301 So. Lawndale Ave. - Chicago, Illinois

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto pri pristojni enoti, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člane ali nečlane \$4.50 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plažajo pri assessmentu \$1.25 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cileiro in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročeno na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina \$.....
 Naslov.....
 Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
 2)..... Čl. družina \$.....
 3)..... Čl. družina \$.....
 4)..... Čl. družina \$.....
 5)..... Čl. družina \$.....
 Mesto..... Država.....
 Nov naročnik..... Star naročnik.....